

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Sylvy Šiškeové a soudců Tomáše Kocourka a Karla Šimky v právní věci žalobce: **nezl. L. V.**, zast. zákonnou zástupkyní V. V., zast. Mgr. Tomášem Verčimákem, advokátem se sídlem Dřevná 382/2, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad štolou 936/3, Praha 7, ve věci žaloby na ochranu proti nečinnosti, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 25. 11. 2025, č. j. 8 A 129/2025-26,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce se u Městského soudu v Praze bránil proti tvrzené nečinnosti žalovaného v řízení o žádosti o udělení státního občanství. Městský soud jeho žalobu odmítl jako opožděnou usnesením označeným v záhlaví.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[2] Žalobce (dále „stěžovatel“) v kasační stížnosti namítl, že na jeho věc nelze mechanicky aplikovat lhůtu podle § 80 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále „s. ř. s.“). Je totiž třeba zohlednit to, že stěžovatel je nezletilým dítětem, a také to, že v průběhu správního řízení došlo ke změně právní úpravy, která přímo zasáhla do zákonných lhůt pro vydání rozhodnutí zavedením nového důvodu přerušení řízení. Lhůta k vydání rozhodnutí

žalovanému uplynula dne 4. 9. 2024. Lhůta podle § 80 odst. 1 s. ř. s. tedy uplynula dne 4. 9. 2025. Žaloba byla podána až dne 17. 9. 2025. Městský soud však neposoudil faktický důvod podání žaloby v kontextu ústavního pořádku.

[3] Z judikatury plyne, že v rámci řízení o nečinnostní žalobě lze posoudit důvodnost přerušení řízení. Řízení ve stěžovatelově věci bylo přerušeno na základě rozhodnutí správního orgánu, ale mohlo k němu dojít také v přímém důsledku zákona, k čemuž stěžovatel odkázal na § 7y odst. 1 zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace. Úpravu přerušení řízení a podmínky pozbytí ruského státního občanství v novele zákona č. 65/2022 Sb. (zákonem č. 24/2025 Sb.) považuje stěžovatel za nepřípustně retroaktivní a protiústavní. Stěžovatel před účinností novely splňoval všechny podmínky pro udělení státního občanství. Pokud by žalovaný rozhodl v zákonné lhůtě, nemohlo by k přerušení řízení dojít.

[4] Podle stěžovatele není spravedlivé lhůtu pro podání žaloby odvozovat od původní zákonné lhůty k vydání rozhodnutí, ale měla by být počítána až od účinnosti novely zákona č. 65/2022 Sb. Je myslitelný i výklad, že s ohledem na retroaktivní zavedení možnosti přerušení řízení nemohla lhůta pro vydání rozhodnutí vůbec uplynout. Stěžovatel si je vědom judikatury Nejvyššího správního soudu (NSS), podle níž následné úkony správního orgánu, včetně přerušení řízení, nemají na běh lhůty pro podání žaloby vliv. V nynější věci však jde o novou situaci, neboť došlo k legislativním změnám. Je logické, že stěžovatel se proti nečinnosti žalovaného začal bránit v únoru 2025, kdy s novelizací zákona dosáhla nové kvality.

[5] Délka i samotná existence lhůty pro podání nečinnostní žaloby je dlouhodobě kritizována, neboť oslabuje ochranu veřejných subjektivních práv. Čím delší je nečinnost správního orgánu, tím je vyšší zájem na nápravě tohoto stavu. K tomu stěžovatel odkázal na judikaturu vztahující se k počítání této lhůty v období před účinností soudního řádu správního a na judikaturu Ústavního soudu k výkladu právních norem ve prospěch jejich adresátů. Městský soud se nezabýval individuálními okolnostmi věci a pouze mechanicky aplikoval lhůtu podle § 80 odst. 1 s. ř. s.

[6] Stěžovatel si je vědom toho, že plénum Ústavního soudu shledalo existenci jednorocní lhůty pro podání nečinnostní žaloby ústavně konformní. Stěžovatel se však kloní k disentančnímu stanovisku v této věci. Vzhledem ke specifičnosti jeho věci by závěry Ústavního soudu neměly být aplikovány. Stěžovatel se odvolává na princip nejlepšího zájmu dítěte podle Úmluvy o právech dítěte a právo na ochranu rodinného života podle čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Tyto principy je třeba zohledňovat i při procesním rozhodování, k čemuž stěžovatel odkázal na nedávnou judikaturu rozšířeného senátu. Nečinnost žalovaného má zásadní dopady do života a rodinného soužití stěžovatele. Stěžovatel by měl mít k dispozici účinné právní prostředky nápravy. Městský soud fakticky nečinnost žalovaného zjistil, avšak nemohl před ní stěžovateli poskytnout ochranu.

[7] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti shrnul procesní vývoj věci, uvedl, že žaloba byla podána opožděně, a ztotožnil se se závěry městského soudu.

pokračování

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[8] Kasační stížnost je přípustná a projednatelná, není však důvodná.

[9] Podle § 80 odst. 1 s. ř. s. *žalobu lze podat nejpozději do jednoho roku ode dne, kdy ve věci, v níž se žalobce domáhá ochrany, marně proběhla lhůta stanovená zvláštním zákonem pro vydání rozhodnutí nebo osvědčení, a není-li taková lhůta stanovena, ode dne, kdy byl žalobcem vůči správnímu orgánu nebo správním orgánem proti žalobci učiněn poslední úkon.*

[10] Podle § 80 odst. 2 s. ř. s. *zmeškání lhůty nelze prominout.*

[11] Podle § 23 odst. 1 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky), *Ministerstvo rozhodne o žádosti o udělení státního občanství České republiky do 180 dnů ode dne, kdy mu byla žádost doručena.*

[12] Kasační stížnost stěžovatele směřuje proti usnesení, jímž městský soud odmítl žalobu jako opožděnou. V úvahu tedy připadají z povahy věci pouze kasační důvody spadající pod § 103 odst. písm. e) s. ř. s., včetně případných vad řízení, které na zákonnost závěru o opožděnosti žaloby mohly mít vliv, popřípadě zmatečnostních vad. Jinými námitkami se v nynější věci nelze zabývat (rozsudek NSS ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004-98, č. 625/2005 Sb. NSS).

[13] Ze správního spisu vyplývá, že stěžovatel podal dne 5. 2. 2024 prostřednictvím své zákonné zástupkyně u Úřadu městské části Praha 6 žádost o udělení státního občanství. Úřad městské části žádost postoupil žalovanému, který ji obdržel dne 8. 3. 2024. Od tohoto okamžiku začala běžet lhůta pro vydání rozhodnutí v délce 180 dnů stanovená v § 23 odst. 1 zákona o státním občanství České republiky. Tato lhůta uplynula dne 4. 9. 2024.

[14] Žalobu na ochranu proti nečinnosti tedy bylo možné v souladu s § 80 odst. 1 s. ř. s. podat do jednoho roku od tohoto data, tedy do 4. 9. 2025. Stěžovatel však svou žalobu podal až dne 17. 9. 2025 (záznam na č. l. 10 spisu městského soudu).

[15] Výše uvedené skutečnosti, tedy zejména to, že žaloba byla podána po uplynutí jednorocní lhůty počítané od uplynutí lhůty pro vydání rozhodnutí, stěžovatel nezpochybňuje. Jeho kasační argumentace stojí stručně řečeno na tom, že lhůtu pro podání žaloby je v jeho individuálním případě třeba počítat odlišně a nelze ji uplatňovat mechanicky, resp. že samotná existence této lhůty neobstojí s ohledem na ústavní principy a mezinárodní závazky České republiky. S těmito námitkami se NSS neztotožnil.

[16] Jak kasační soud vyložil v rozsudku ze dne 12. 4. 2013, č. j. 5 Ans 4/2012-20, č. 2871/2013 Sb. NSS, na který ostatně poukazuje sám stěžovatel, přerušení správního řízení, k němuž dojde poté, co již uplynula lhůta pro vydání rozhodnutí, nemá na její marné uplynutí vliv. Stejně tak nemá takové přerušení řízení vliv ani na běh lhůty pro podání žaloby podle § 80 odst. 1 s. ř. s. (shodně rozsudky NSS ze dne 26. 11. 2021, č. j. 1 Azs 221/2021-32, č. 4284/2022 Sb. NSS, bod 42, ze dne 14. 11. 2022,

č. j. 3 As 182/2020-78, bod 10, ze dne 3. 3. 2023, č. j. 1 As 4/2023-25, nebo ze dne 25. 3. 2024, č. j. 10 As 9/2024-34, bod 7). Jak uvádí komentářová literatura: „*Jednou marně uplynutá lhůta k vydání správního rozhodnutí zahajuje běh žalobní lhůty, a to bez ohledu na jakékoliv následné úkony ve správním řízení.*“ (Kadlec, O. In: Kühn, Z., Kocourek, T. a kol. *Soudní řád správní. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 676).

[17] Skutečnost, že po marném uplynutí lhůty pro vydání rozhodnutí (4. 9. 2024) žalovaný rozhodnutím ze dne 21. 5. 2025 řízení přerušil na základě novely zákona č. 65/2022 Sb., která nabyla účinnosti dne 11. 2. 2025, proto NSS v souladu s výše citovanou judikaturou nepovažuje za relevantní pro běh žalobní lhůty. Jak kasační soud uzavřel v rozsudku č. j. 5 As 4/2012-20, počátek lhůty pro podání nečinnostní žaloby musí být stanoven jednoznačně. Skutečnost, že v průběhu správního řízení a po uplynutí lhůty pro vydání rozhodnutí došlo ke změně právní úpravy, která mimo jiné umožňuje přerušování řízení (§ 7x odst. 3 zákona č. 65/2022 Sb.), nepovažuje NSS za nijak mimořádnou skutečnost, jež by odůvodňovala odchýlit se od jednoznačné zákonné úpravy a dlouhodobě ustálené judikatury. Je ostatně obecným pravidlem, že správní orgány rozhodují podle účinné právní úpravy, tedy podle právního stavu ke dni svého rozhodování, nikoli ke dni zahájení řízení (rozsudek NSS ze dne 20. 8. 2025, č. j. 10 As 198/2024-39, č. 4704/2025 Sb. NSS, bod 30).

[18] Ústavní konformitou lhůty podle § 80 odst. 1 a 2 s. ř. s. se pak obsáhle zabýval Ústavní soud v nálezu ze dne 14. 7. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 25/19. V něm plenární většina konstatovala, že § 80 s. ř. s. soudní ochranu proti nečinnosti správních orgánů neodpírá, nýbrž pouze stanoví podmínky, za nichž se jí lze domoci (bod 30). Skutečnost, že po marném uplynutí lhůty se již nelze soudně domáhat vydání rozhodnutí, je s institutem lhůty inherentně spjata a představuje jeho podstatu (bod 33). Tento následek zcela odpovídá následkům zmeškání jiných lhůt uplatňovaných v řízení před soudem (bod 34). Jednoroční lhůta poskytuje dostatečný prostor pro vyhnutí se nežádoucím dopadům případného chybného posouzení jejího počátku, a to i při vědomí, že před jejím uplynutím je potřeba vyčerpat prostředky v rámci správního řízení a že její zmeškání nelze prominout (bod 47). Ústavní soud tedy § 80 odst. 1 a 2 s. ř. s. neshledal protiústavními.

[19] Stěžovatel po kasačním soudu požaduje, aby s výše shrnutým závěrem Ústavního soudu polemizoval, resp. jej neaplikoval. K takovému postupu však NSS neshledal důvod, neboť nedošlo k žádné relevantní změně právní či ústavní situace a stěžovatel nepřichází s argumenty, jichž by si Ústavní soud nebyl v době vydání nálezu vědom. Závěry nálezu sp. zn. Pl. ÚS 25/19 naopak judikatura NSS konstantně následuje (rozsudky ze dne 16. 7. 2025, č. j. 2 As 18/2025-33, body 27 až 30, ze dne 25. 1. 2023, č. j. 10 As 220/2022-36, body 9-10, ze dne 28. 11. 2022, č. j. 10 As 44/2022-49, bod 13, nebo ze dne 18. 10. 2022, č. j. 5 As 75/2022-71, bod 19). Proto z nich NSS vycházel i v nyní posuzované věci.

[20] Nepřiléhavé jsou i odkazy stěžovatele na Úmluvu o právech dítěte a Úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod. Platí totiž, že oba tyto mezinárodní lidskoprávní instrumenty jsou součástí referenčního rámce pro posuzování ústavnosti právních předpisů (nálezy Ústavního soudu ze dne 25. 6. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 36/01). V závěru o ústavní konformitě § 80 odst. 1 a 2 s. ř. s. přijatém v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 25/19 je tedy obsažen i závěr o souladnosti těchto ustanovení se stěžovatelem zmiňovanými

pokračování

mezinárodními smlouvami. Ostatně úpravou v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod a judikaturou Evropského soudu pro lidská práva se Ústavní soud v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 25/19 výslovně zabýval (body 45 a 46).

[21] Stěžovatel se dále dovolává závěrů rozsudku NSS ze dne 12. 6. 2006, č. j. 8 Ans 3/2005-107, č. 931/2006 Sb. NSS, podle něhož v případě nečinnosti správního orgánu, k níž došlo před účinností soudního řádu správního, nemohla lhůta podle § 80 odst. 1 s. ř. s. začít běžet dříve než ode dne účinnosti tohoto zákona. Tento stěžovatelův poukaz není přiléhavý, neboť se jedná o odlišnou situaci než v jeho věci. V citovaném rozsudku založil kasační soud svůj závěr o běhu žalobní lhůty na tom, že je nepřípustné, aby lhůta k podání žaloby začala nejen běžet dříve, ale příp. by i skončila, než bylo možné žalobu vůbec podat. Stěžovateli však v nynější věci právně ani fakticky nic nebránilo žalobu podat v rámci lhůty, která počala běžet dne 4. 9. 2024. Ostatně stěžovatel ani nic takového netvrdí.

[22] Pokud jde o interpretační princip *in favorem libertatis* (stěžovatelem citované nálezy Ústavního soudu ze dne 23. 11. 2017, sp. zn. I. ÚS 2063/17, a ze dne 16. 6. 2015, sp. zn. I. ÚS 3930/14), NSS konstatuje, že pro jeho uplatnění není v nynější věci prostor. Jak totiž vyplývá z citovaných nálezů, upřednostnění příznivějšího výkladu je namístě, je-li k dispozici více výkladů veřejnoprávní normy (bod 34 nálezu sp. zn. I. ÚS 3930/14). Tyto výklady musí být možné a rovnocenné (rozsudek rozšířeného senátu ze dne 26. 1. 2021, č. j. 1 Afs 236/2019-83, č. 4141/2021 Sb. NSS, bod 17). V nynější věci však § 80 odst. 1 s. ř. s. hovoří jednoznačně. Stěžovatelův výklad, že lhůta podle § 80 odst. 1 s. ř. s. má začít běžet až od účinnosti novely procesní úpravy daného správního řízení, nemá v textu ani systematickém a teleologickém pozadí zákona žádnou oporu; nejde tedy o rovnocenný výklad, který by bylo možné na základě uvedeného interpretačního principu upřednostnit.

[23] NSS se neztotožnil ani s tvrzením stěžovatele, že městský soud měl individuálně posoudit, zda je odmítnutí žaloby jako opožděné v jeho konkrétním případě přiměřené. Jak v minulosti uvedl rozšířený senát, moderní právní řád odmítá pomyslné ničím neregulované rozdělování spravedlnosti vždy v závislosti na tom či onom jedinečném případě (usnesení rozšířeného senátu ze dne 10. 11. 2020, č. j. 6 Ads 209/2019-62, č. 4115/2021 Sb. NSS, bod 43). Judikatura kasačního soudu je dlouhodobě ustálena na závěru, že s ohledem na zákonnou nemožnost prominutí zmeškání lhůty nelze při posuzování včasnosti žaloby přihlížet k individuálním okolnostem dané věci; takový postup není v rozporu s ústavním pořádkem (rozsudky NSS ze dne 23. 5. 2021, č. j. 6 Ads 10/2012-41, nebo ze dne 17. 12. 2024, č. j. 9 Afs 210/2024-28, bod 12 a tam citovaná judikatura). Ve světle toho není přiléhavý ani odkaz stěžovatele na nedávný rozsudek rozšířeného senátu ze dne 5. 11. 2025, č. j. 8 Azs 99/2023-65, č. 4717/2026 Sb. NSS, který se týká kvalitativně odlišných situací v řízení před správními orgány, nikoli soudního řízení.

[24] NSS tedy uzavírá, že městský soud nepochybil, pokud stěžovatelovu žalobu odmítl jako opožděnou.

IV. Závěr a náklady řízení

[25] NSS zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta poslední s. ř. s.).

[26] Neúspěšný stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Úspěšnému žalovanému nevznikly náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. března 2026

Sylva Šiškeová
předsedkyně senátu